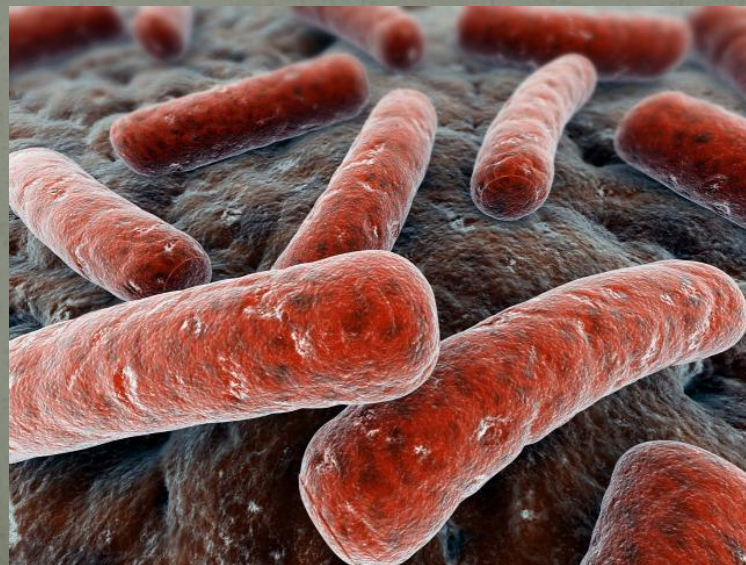

TUBERKULÓZIS ELLENI KÜZDELEM VILÁGNAPJA MÁRCIUS 24.

Készítette: Márcsik Petra, PSZC Faller Jenő Szakképző Iskola és kollégium 10.D.
osztályos tanulója

MÁRCIUS 24-ÉT AZ EGYESÜLT NEMZETEK
SZERVEZETE NYILVÁNÍTOTTA A
TUBERKULÓZIS (TBC) ELLENI HARC
VILÁGNAPJÁVÁ, ANNAK EMLÉKÉRE,
HOGY ROBERT KOCH 1882-BEN EZEN A
NAPON JELENTETTE BE A TBC
KÓROKOZÓJÁNAK FELFEDEZÉSÉT.

MI A TUBERKULÓZIS?

- ❖ A tüdőtuberkulózis (tbc, más néven tüdőgümőkór) fertőzőes eredetű megbetegedés, melyet a Mycobacterium (Koch-féle bacillus) okoz.
- ❖ A betegség jellemzően a tüdőben specifikus gyulladással kezdődik, de lényegében az egész szervezetre kiterjedhet.
- ❖ Mivel cseppfertőzés útján terjed, bárki megkaphatja, aki védőoltás vagy gyógyulás útján nem szerzett kellő védettséget, vagy például betegség (AIDS) miatt elveszítette azt.
- ❖ Háborúk, éhínség, hajléktalanság, az orvosi ellátás hiánya járulnak legfőképp a tbc gyakoriságának növekedéséhez.
- ❖ Az elégtelen - és főként a nem kellő ideig végzett - kezelések révén ma már gyakoriak az antibiotikum-rezisztens mycobacterium törzsek is.

ELŐFORDULÁSA

- ❖ Magyarországon a XX. század elején még a halálesetek negyedéért volt felelős a tüdőgümőkór, amit akkor népbetegségnek tartottak (Morbus hungaricus néven vált ismertté akkoriban).
- ❖ Ez az igen magas megbetegedési arány napjainkra jelentősen lecsökkent. A második világháború után kiteljesedett az országot behálózó **tüdőgondozó hálózat**, felfedezték a tbc elleni **hatásos gyógyszereket**, általánossá vált a **kór elleni védőoltás**, így a tbc elleni küzdelem jelentősen felgyorsult. Ma hazánkban 20-35 fertőzött személy jut 100 000 lakosra a különböző megyékben.

KÖRLEFOLYÁSA

Elsődleges tbc: Főként gyermekkorban, a tüdőben, a mellhártya alatt elhelyezkedő granulóma ("gümő") egyszerű **mellkasröntgen vizsgálattal** is felismerhető. A hozzá csatlakozó nyirokér- és nyirokcsomó-gyulladás alakítja ki a súlyzó alakú, úgynevezett elsődleges állapotot. Az esetek többségében a gyulladás felszívódik, és szóródás nem következik be, tehát a folyamat spontán, magától gyógyul.

Másodlagos tbc: Többnyire felnőttekben látható az elsődleges állapot aktiválódása, mely vagy újabb fertőzés következtében vagy az immunrendszeri működés gyengesége miatt következik be. A gümős gyulladás sokkal kiterjedtebb és szétszórtabb. Főként a tüdők felső lebenyeit érinti, valamint némely kevésbé jó szellőzésű tüdőrészt.

Gümő: nem más, mint egy gömbölyded képlet, melynek közepén sajtszerű, elhalt szövettörmelék, a széli részein pedig gyulladásos beszűrődés látható. Gyógyulása hegesedéssel és/vagy elmeszesedéssel történik.

A TUBERKULÓZIS DIAGNÓZISÁNAK FELÁLLÍTÁSA I.

- ❖ **Röntgenvizsgálat:** A jellegzetes mellkasi lelet alapján a betegség legtöbbször felismerhető. Emellett azonban törekedni kell a kórokozó azonosítására. Erre szolgálnak a speciális festési és tenyésztési eljárások.
- ❖ **A kórokozók kimutatása:** Az ún. saválló baktériumok köpetből, megfelelő tenyésztési módszerrel, mikroszkóppal (speciális "Ziehl-Nielsen" festés mellett) kimutathatók és azonosíthatók.

A TUBERKULÓZIS DIAGNÓZISÁNAK FELÁLLÍTÁSA II.

- ❖ **Szövettan:** Bizonyos esetekben a gümők szövetéből vett minta alapján történő kimutatás fed fel a betegséget.
- ❖ Megemlítendőek még azok a **genetikai módszerek**, melyek alkalmazása során a kórokozók azonosítását a baktérium örökítő anyagának, azaz DNS-nek izolálása alapján végzik. Ez a leggyorsabb, de egyben legköltségesebb eljárás.

TÜNETEK

- ❖ A tüdőtuberkulózis tünetei nem specifikusak, azaz nem említhetünk olyan jeleket, melyek fennállása esetén a diagnózis biztosan kimondható, így annak megállapításához további vizsgálatok szükségesek.

A légzőszervi tünetek közül leggyakoribb:

- ❖ köhögés (jellemzően a 3 hétnél tovább tartó, visszatérő köhögési rohamok jelzik a betegséget),
- ❖ hátfájás és
- ❖ gyakran véres köpetürítés. (A betegségre jellegzetesnek régebben a véres köpetet tartották, ám ez nem mindig jelentkezik, napjainkban pedig inkább a tüdő rosszindulatú daganata okozza.)
- ❖ ritkábban mellkasi fájdalom, nehézlégzés észlelhető

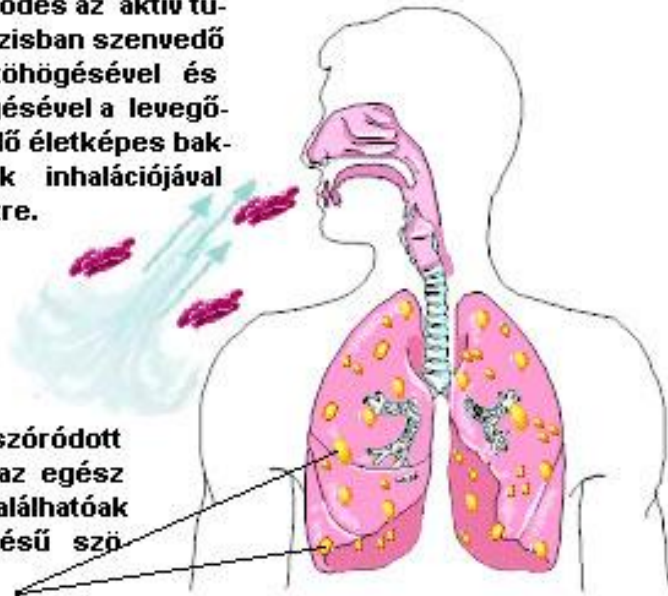

A TUBERKULÓZIS KEZELÉSE

- ❖ A tbc kezelése elsődlegesen **gyógyszeres**, melynek megvannak a speciális antibiotikumai.
- ❖ **Műtéti megoldásra** - például a kaverna miatti tüdőlebeny eltávolítására - manapság nagyon ritkán kerül sor.

A fertőzés az aktív tuberkulózisban szenvedő beteg köhögésével és tüssztésével a levegőbe kerülő életképes baktériumok inhalációjával jöhet létre.

A tüdőben szétszóródott fertőzés miatt az egész tüdő területén találhatóak változó kiterjedésű szöveti elhalások.

TUBERKULÓZIS

MYCOBACTERIUM

ORRKLINIKA.HU

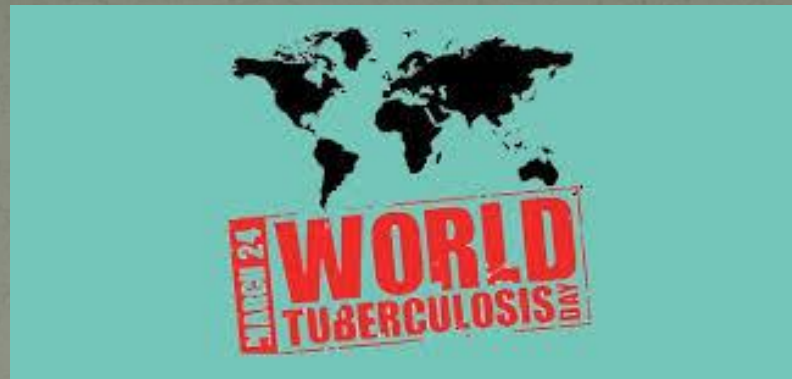
A TÜDŐTUBERKULÓZIS MEGELŐZÉSE

- ❖ Magyarországon a megelőzés jól szervezett, több lépcsős folyamat.
- ❖ Az újszülöttek még hazaadásuk előtt, a gyermekágyas osztályon megkapják a BCG oltást, melynek hatása 12-14 évig tart.
- ❖ Amennyiben az oltás helyén reakció nem észlelhető, újraoltás válik szükségessé.
- ❖ A megelőzést szolgálja a kiépült szűrési rendszer, miszerint 14 év felettek esetében évente egyszer ajánlott tüdőszűrésen részt venni.
- ❖ A szűrés egyéb tüdőbetegségek (például rosszindulatú daganatok) korai felismerésére is alkalmas, ezért jelentősége nem csak a tbc felismerésében van.
- ❖ Új fertőzött felfedezése esetén fel kell deríteni a vele kapcsolatban álló személyeket, és szükség esetén gyógyszereket kapnak megfertőződésük elkerülése érdekében.

A TÜDŐTUBERKULÓZIS RIZIKÓFAKTORAI

- ❖ A tbc előfordulása nagyban függ a szociális és környezeti feltételektől. Rossz szociális körülmények, és a környezetben nagyobb számú tbc-s beteg előfordulása hajlamosít a megfertőződésre, így gyakoribb a betegség:
- ❖ alkoholisták,
- ❖ hajléktalanok,
- ❖ bevándorlók,
- ❖ egészségügyi dolgozók,
- ❖ zárt közösségben élők között,
- ❖ valamint az orvosi ellátást nélkülöző területeken, háborús térségekben.
- ❖ Ezen túl, mint minden fertőzés, a tbc is **gyakoribb** legyengült, egyéb alapbetegséggel rendelkező betegek körében, elsősorban a cukorbeteg, a szteroiddal kezelt és a HIV-pozitívak közt.

KÖSZÖNÖM A FIGYELMET!

Ellenőrizte: Kajári Szilvia, szakmai tanár